

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice, hšt. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis se ne vrača, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se tiskane enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vremenske nezgode.

Nihče ni v toliki meri navezan na vreme, kakor so kmetje. Z vremenom je njih blagor pa tudi njih gorje v najožji zvezi. Ako jim kljubuje vreme, lahko je vse njihovo delo zastonj, sem ter tje pa jim je celo nemogoče.

Žal, da kljubuje vreme po naših krajih čedalje rajše in da vzeme kmetom skoraj vsako leto kaka uima po kateri pridelek, pogosto še tudi upanje na pridelek prihodnjega leta. Sedanja vlada bi jim rada v tem kje kako pomagla, toda ne more jim tega v drugem, kakor da jim odpiše davek, ako jih je uima zadela. Taki odpisi so bili že sicer dosehmal v navadi, toda ni še bilo postave za-nje, torej je pa pri tem vse prišlo le bolj na dobro voljo gosposke, če in kaj je odpisala pri davku.

Sedaj pa je vlada predložila v drž. zboru načrt postave, v kateri bi dobila sedanja navada podobo redne postave. Besedo te postave objavimo, kedar dobi potrjenje svitlega cesarja. Za sedaj pa moremo o njej le toliko reči, da so načrt postave v drž. zboru znatno vzboljšali. Vzeli so namreč va-nj tudi to, da se mora kolikor, toliko davka odpisati, ako nastane škoda vsled mrazú ali slane. Vlada se je tega pristavka branila in to menimo najbolj za to, ker bi cenilne komisije veliko stale in tako državi v časih več jemale, kakor pa odpis davka.

Kljubu temu pa je večina drž. zbora v prejela ta pristavek v postavo. Pač še je drugih nasvetov bilo in ne bilo bi more biti krivo, ko bi jih drž. zbor še bil vzprejel v postavo. To bi bil tudi tem lažje storil, ker si je že z gorenjim pristavkom jezo vlade nakopal.

Prav umesten je bil nasvet poslanca iz Celja, g. M. Vošnjaka, stavil ga je k § 4 postave in se je tako-le glasil:

„Ako se pokaže, kedar se presojuje poškodovanje kmetijskih pridelkov, da bo poškodovanje seglo še v prihodnje leto, določi se tudi

za prihodnje leto škoda in odpis davka v zmislu le-teh določeb.“

Dosledno bilo bi to vsekako, kajti uima vzeme v časih ne samo pridelka za eno leto, ampak v časih celo za dve ali tri leta naprej. Tako stoji n. pr. toča za več let škodo na sadnem drevju, v vinogradih pa mraz in toča. Bilo bi torej le prav, da bi od tega ne bilo davka, kar ne da pridelka. Svoj nasvet je g. poslanec sicer krepko priporočal in poslanci na desnici so ga tudi z veseljem vzprejeli, toda naposled v drž. zboru ni obveljal. V postavo ga torej niso vzprejeli, brž ko ne zato ne, da bi z njim kje cele postave ne spravili v nevarnost, da jo vrže ministeratvo pod klop.

Mi sicer ne vemo, koliko je visoki vladi z njeno grožnjo resnica, za to pa tudi ne moremo ceniti modrosti na strani drž. zbora, ker tega nasveta ni vzprejel v postavo; to pa vemo, da si v tem ni ostal dosleden. Ako ne misli vlada v ničem iti čez svoj načrt, v katerem je postavo predložila, ne bo je tudi v sedanji obliki predložila svitlemu cesarju v potrjenje. Če je pa le nekoliko strašila s svojo grožnjo, predložila bi jo bila tudi, ko bi bil ta modri nasvet v njej.

Če še tedaj v tej postavi, kakor se je v drž. zboru sklenila, tudi ni vse tako, kakor bi mi gledé na koristi kmetijstva želeli, vendar pa želimo prav iz srca, da postane postava. Nekaj bode še le olajšala škodo, ki jo trpé kmetje vsled vremenskih nezdod, ter vsaj davka ne bodo plačevali za škodo, kar bi jim je one po-uzročile.

Govor gospoda Mihe Vošnjaka

v državnem zboru 18. maja 1886. leta.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Načrt zakona, ki leži pred nami, ima namen olajšati davke pri elementarnih nezdodah; ako pa predlog dobro preudarimo, pridemo do spoznanja, da se le odpis

kom, ki so bili že dosedaj pri elementarnih ne-zgodah navadni, davka hoče dati oblika zakona, nikakor pa ne dovoliti izdatnejših olajšav v sedanjem času toliko stiskanim posestnikom.

Da se visoka vlada iz splošnih in načelnih vzrokov upira večjim davčnim olajšanjem, zdi se mi naravno. Po mojih mislih bi se pa morala baš pri zemljiškem davku dovoljevati izjema, kajti tu gre za okrepanje stanú, kateri se mora ne le ohraniti, ampak tudi okrepcati v interesu vsake države. To pa velja tembolj za našo državo, ker hoče sedanja vlada za konservativno veljati.

Zategadelj bi se naša skupna vlada morala, kar se tiče zemljiškega davka, bolj upirati finančnemu ministru; če finančni minister trdi, da ne more privoliti v nobeno daljše pomanjšanje davkov, ker mora skrbeti, da se državne finance spravijo v red, temu bi se lahko odpomoglo s tem, da bi se bolj obdačila borza in žganje, kajti na ta način bi na drugi strani država dobila, kar bi zgubila pri zemljiškem davku, morda še celo več in lahko bi znižala kmetijski davek na najnižjo svoto.

Gospoda moja! Jaz sem odločno za to, da se zdatno obdači borza, toda ne za to, ker so se tam udomačili židje in si izključno prisvojili predpravico, da brez truda pridobivajo denar; tedaj gospoda moja, jaz ne želim iz plemenskega sovraštva, — kajti ne smemo pridružiti k narodnostnej borbi še verske — da se kmalu obdači borza, ampak zategadelj, da se zemljiškim posestnikom polajša davčno breme.

Če pa pri tej priliki tudi omenjam davek na žganje, nagibajo me k temu ne le fiskalični, ampak tudi moralni pomisleki. Skušnja uči, da je žganje prenizko obdačeno, da bi se žganjarski kugi prišlo v okom, in če hočete tu bika prijeti za roge, morate visoko obdačiti špirit, kajti, gospoda moja, imamo skušenj, kako se v deželi dela žganje. Kmet kupi špirta v prodajalnici, in napravi žganja za sé in za svojo rodbino. Ker govoré za zdatno obdačenje žganja fiskalični in moralni oziri, bilo bi več kakor opravičeno, da vlada sedaj predloži take predloge. —

Ravno tako je želeti, da se kmalu reši borzni davek.

Ako bode visoka vlada te dve stvari dosti obdačila in morda tudi še naložila davek na gizdo, plin itd., potem se bode zemljiškemu posestniku lahko več davka odpustilo, in se ne bode treba več ravnati po sedanjem načelu, da se olajšanje davka dovoljuje le v tolikej množini, kakor homeopatična zdravila.

Prehajajoč k vsebini § 4., moram pridodati izjavi gospoda načelnika davčnega kluba, da naj bi se za nekatere vetve kmetijstva dovolil odpis davka tudi za prihodnje leto, kakor

je pridelke zadela elementarna nezgoda. Večkrat pridelki niso poškodovani le za jedno leto, ampak za več let. Za več let škoduje sadjarstvu močna toča, vinarstvu hud mraz ali toča. Ker bi moralo veljati načelo: „Kjer ni pridelka, naj tudi davka ne bode!“ dovoljujem si predlagati k § 4., ki pozna odpis davka samo za leto, kadar se je nezgoda prigodila, sledeči dostavek (čita):

Če se pokaže pri presojevanji poškodovana kmetijskih pridelkov, da bode poškodovanje uplivalo tudi na prihodnje leto, naj se tudi za prihodnje leto v zmislu navedenih določb določi škoda in odpis davka.

Ta davek se pa odpiše še le drugo leto.

Priporočam, da vsprejmete ta predlog. (Dobro! na desnici.)

Gospodarske stvari.

Našim hmeljarjem na znanje.

Dunajski gospodarstveni list „Pr. Landw.“ piše dne 27. aprila tekočega leta sledeče, kar bode gotovo tudi naše hmeljarje zanjvalo. Ker je cena hmelju v zadnjem času tako občutljivo padla, se je med hmeljarji doma in na ptujem začelo pogovarjati, da bode treba pridelovanje hmelja izdatno omejiti, če se noče, da hmelj ob vso svojo ceno pride. V zadnjih treh letih se je pridelovanje hmelja skoraj v vseh deželah, kjer se ta trgovinska rastlina prideluje, skoraj za 50 % pomnožilo, med tem ko je cena hmelju v neprimerno večji meri padla. Proti koncu leta 1882 je na primer na Dunaju se za 50 kilgr. Zateškega mestnega hmelja plačevalo po 305 goldinarjev. Dan danes pa t. j. hmelj lanskega leta 1885. in istega pridelka se poprek le več 67 gld. za 50 klgr. plačuje. To pomenja razcenjenje za 476 gld. za klgr. od leta 1882 sem. Ravno tiste razmere se nahajajo tudi na Bavarskem. V Norimbergu so leta 1882 za najboljši tržni hmelj okoli 385 mark za 50 kilogr. potegnili, zdaj pa velja istega hmelja 50 kilogr. 40 mark. Vrh tega se mora pa še poudarjati, da se v obče ni začelo več piva piti in da so pivovarne začele manj hmelja potrebovati, ker so se začeli zlasti po ptujih deželah in menda tudi pri nas raznih hmeljevih nadomestil ali surogatov posluževati. Posebno se to godi na Angleškem, kjer zdaj le po 500.000 centov hmelja pokuhajo, med tem, ko je poprej ta najimenoitnejša pivovarska dežela po 600.000 centov hmelja povarila. Na Bavarskem, kjer pridelovalci hmelja jako složno postopajo, se bode more biti najprej in sicer v kratkem času sklenilo, da se pridelovanje hmelja omeji, kateremu sklepu se bodo gotovo tudi druge hmelj pridelujoče dežele pridružiti morale. Tako „Prakt. Landw.“